

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Malatya İli Entegre Kumaş Üretim Tesisi

Ön Fizibilite Raporu

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Malatya İli Entegre Kumaş Üretim Tesisi Ön Fizibilite Raporu

2021
ŞUBAT

RAPORUN KAPSAMI

Bu ön fizibilite raporu, yatırım potansiyeli bulunan sektörleri belirlemek amacıyla Malatya ilinde Entegre Kumaş Üretim Tesisi'nin kurulmasının uygunluğunu tespit etmek, yatırımcılarda yatırım fikri oluşturmak ve detaylı fizibilite çalışmalarına altlık oluşturmak üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Fırat Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yatırımcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Fırat Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Fırat Kalkınma Ajansı'na aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Fırat Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya taksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

TABLolar	2
1. YATIRIMIN KÜNYESİ	3
2. EKONOMİK ANALİZ	5
2.1 Sektörün Tanımı	5
2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler	5
2.2.1 Yatırım Teşvik Sistemi	5
2.2.2 Diğer Destekler	7
2.3 Sektörün Profili	11
2.4 Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep	13
2.5 Üretim, Kapasite ve Talep Tahmini	16
2.6 Girdi Piyasası	17
2.7 Pazar ve Satış Analizi	17
3. TEKNİK ANALİZ	18
3.1 Kuruluş Yeri Seçimi	18
3.2 Üretim Teknolojisi	18
3.3 İnsan Kaynakları	19
4. FİNANSAL ANALİZ	20
4.1 Sabit Yatırım Tutarı	20
4.2 Yatırımın Geri Dönüş Süresi	22
5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ	22

TABLolar

Tablo 1. THD Sektörleri İşletme Büyüklükleri Dağılımı ve Çalışan Sayıları	11
Tablo 2. Malatya Tekstil Sektörü Firmaları.....	12
Tablo 3. Dünyada Başlıca Tekstil İhracatçıları ve İhracat Miktarları (2018, milyar dolar).....	13
Tablo 4. Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçısı Ülkeler	13
Tablo 5. Tekstil ve Hammaddeleri İthalatçısı Ülkeler	14
Tablo 6. Yıllar İtibariyle Türkiye Tekstil ve Ham Maddeleri Sektörü İhracatı	15
Tablo 7. Ülkeler İtibariyle Türkiye Tekstil ve Hammaddeleri Sektörü İhracatı	16
Tablo 8. Malatya Nüfusunun Eğitim Kademelerine Göre Dağılımı (6 yaş üstü).....	19
Tablo 9. Personel Dağılımı	20
Tablo 10. Yatırım Maliyeti Dağılımı.....	21
Tablo 11. Makine Parkı.....	21

MALATYA İLİ ENTEGRE ÖRME KUMAŞ TESİSİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

1. YATIRIMIN KÜNYESİ

Yatırım Konusu	Entegre Kumaş Üretim Tesisi	
Üretilcek Ürün/Hizmet	Örme Boyalı Kumaş	
Yatırım Yeri (İl – İlçe)	Malatya OSB	
Tesisin Teknik Kapasitesi	9.000 ton/yıl	
Sabit Yatırım Tutarı	52.500.000 USD	
Yatırım Süresi	24 Ay	
Sektörün Kapasite Kullanım Oranı	%90	
İstihdam Kapasitesi	541 kişi	
Yatırımın Geri Dönüş Süresi	8 – 9 YIL	
İlgili NACE Kodu (Rev. 3)	13.20.16	
İlgili GTİP Numarası	60.06.22	
Yatırımın Hedef Ülkesi	Yurt içi ve Avrupa ülkeleri	
Yatırımın Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Etkisi	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki
	Amaç 8: İnsana Yakınsır İş ve Ekonomik Büyüme, Amaç 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	Amaç 1: Yoksulluğa Son,
Diğer İlgili Hususlar	Sanayi en gelişmiş TRB1 bölgesi ili olan Malatya, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde tekstil sektörü açısından gelişmiş bir üretim merkezidir. Bu yatırım hem Malatya ilinde istihdam sayısının en fazla olduğu sektörlerden biri olan tekstile katkı sağlayacaktır, hem de Türkiye ekonomisinde tekstilin toplam içindeki payına etki edecektir.	

Subject of the Project	Integrated Fabric Production Facility	
Information about the Product/Service	Knitted Dyed Fabric	
Investment Location (Province-District)	Malatya Organized Industrial Zone	
Technical Capacity of the Facility	9.000 tons/year	
Fixed Investment Cost (USD)	52.500.000 USD	
Investment Period	24 Months	
Economic Capacity Utilization Rate of the Sector	%90	
Employment Capacity	541 People	
Payback Period of Investment	8 – 9 Year	
NACE Code of the Product/Service (Rev.3)	13.20.16	
Harmonized Code (HS) of the Product/Service	60.06.22	
Target Country of Investment	Domestic market and European Countries	
Impact of the Investment on Sustainable Development Goals	Direct Effect	Indirect Effect
	Goal 8: Decent Work and Economic Growth, Goal 9: Industry, Innovation and Infrastructure	Goal 1: No Poverty,
Other Related Issues	Malatya, the most developed province of the TRB1, is a developed production center of its region in the textile sector. This investment will contribute to the textile industry, which is the sector with most employment in Malatya, and also contribute to Turkey's economy.	

2. EKONOMİK ANALİZ

2.1 Sektörün Tanımı

Tekstil ve hazır giyim sanayi tarih boyunca ülkelerin ekonomik kalkınmasında önemli rol oynayan bir sanayi dalıdır. Tekstil ve hazır giyim sektörünün temel ham maddesi; elyaf, iplik ve kumaşlardan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra pamuktan dikiş iplikleri, sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliği, sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği dokumaya elverişli maddelerle kaplanmış kauçuk ip ve halatlar gibi yan sanayii ürünlerini de kapsayan bir sektördür. Tekstil ve hazır giyim sektörü, elyaf ve ipliği kullanım eşyasına dönüştürecek süreçleri kapsayan işlemleri içerir. Sektör elyaf hazırlama, iplik, dokuma, örme, boya, baskı, apre, kesim, dikim üretim süreçlerini kapsamaktadır.

Elyaftan iplik ve mamul kumaşa kadar olan kısım tekstil, kumaştan giyim eşyası elde edilene kadar olan süreç ise hazır giyim sektörünün içinde değerlendirilmektedir. Tekstilin bu alt üretim süreçleri kendi aralarında sermaye yoğun veya emek yoğun oluş bakımından büyük farklılıklar göstermektedir. Kimyasal (insan yapısı, sentetik ve suni) elyaf ve iplik çekimi dünyanın en sermaye yoğun sanayi sektörü olan petro-kimya sanayi içinde yer alırken; iplik, dokuma, örme ve tekstil terbiye işletmeleri sermaye yoğun sanayi sektörünü oluşturmaktadır. Hazır giyim ise hala emek yoğun bir sanayi sektörüdür.

Tekstil endüstrisi, boyama ve terbiye işlemlerinde yüksek miktarda su, kimyasal madde ve enerji tüketiminin olduğu önemli sektörlerden biridir. Ayrıca dünyada, özellikle gelişmiş ülkelerde çevre, kalite, sağlık vb. alanlarda yaşanan gelişmelerin sonucu olarak bu konularla ilgili çeşitli düzenlemelere ve uygulamalara gidilmiştir. Tekstil ve hazır giyim sektörü, 1980 yılında uygulamaya konulan ihracata yönelik kalkınma politikası ile hızla büyümeye başlamış ve bu tarihten itibaren sektöre yapılan yatırımlar artmıştır. Ülkemizde her geçen gün hızlı ve esnek üretime geçilmesi, yenilikçilik, müşteri odaklılık, entegre üretim yapısı, gibi konulara önem verilmesi ile gelişmeye hızla devam eden sektörlerden biridir. Ayrıca gayri safi yurt içi hâsıla, sanayi üretimindeki pay, ihracat, ekonomiye sağladığı net döviz girdisi, istihdam, yatırım gibi makro-ekonomik büyüklükler açısından da Türkiye'nin önemli sektörlerinden biri olduğu aşikârdır.

Ön fizibiliteye konu kumaş üretiminin NACE (rev.2) kodu 13.20.16 ile sınıflandırılmış olan "Pamuklu dokuma kumaş (pamuklu dokuma tül kumaş dahil) imalatı (havlı veya şönil kumaş, havlu kumaş, tülbent, pelüş vb. ilmeği kesilmemiş kumaşlar ile kot, kadife ve tafting kumaşlar hariç)" olup, bu başlık altında yer alan çıktı ürün olan örme boyalı kumaşın GTİP'i de 60.06.22'dir.

2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler

Malatya'da yatırımı planlanan Entegre Kumaş Üretim Yatırımı dâhilinde yapılan araştırmalarda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, İŞKUR tarafından sağlanan teşvik, destek ve hibelerden faydalanma imkânı bulunmaktadır.

2.2.1 Yatırım Teşvik Sistemi

Malatya yatırım teşvik sisteminde 4.bölgede yer almakta olup yatırım teşvik sisteminin sağladığı destek unsurlarından yararlanmaktadır. İplik yatırımlarında sadece modernizasyon cinsi yatırımlar bölgesel teşvikten yararlanabilmektedir. Boyahane yatırımları için ise 10 milyon TL asgari yatırım tutarı şartı vardır. Yuvarlak örme yatırımları için asgari yatırım tutarı 1 milyon TL'dir. Yatırım Teşvik sisteminde son yapılan 21.08.2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı 2846 Sayılı Kararında yayınlanan değişiklik hükümleri göz önüne alınarak oran ve tutarlar belirtilmiştir. 2/01/2018 tarihli ve 2018/11201 sayılı Cazibe Merkezleri Programı kapsamında yatırımların desteklenmesi hakkında karar kapsamında Cazibe Merkezleri Programı Değerlendirme Komitesinin uygun bulması koşulu ile 2 milyon TL sabit yatırım tutarı üzerindeki imalat sanayi yatırımları 6'ncı bölge şartlarında, 6'ncı bölgede uygulanan oran ve sürelerle yararlanır. Komite tarafından desteklenmesi uygun görülen yeni yatırımlardan enerji desteği ihtiva edenlerin, işletmeye geçilmesini müteakip gerçekleşen sabit yatırım tutarının % 25'ini aşmamak üzere aylık elektrik enerjisi giderlerinin azami %30'u üç yıl süreyle işletme bazında 10 milyon Türk Lirasına kadar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinden karşılanabilir.

DESTEK UNSURLARI

➤ Katma Değer Vergisi İstisnası

Teşvik belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat ile belge kapsamındaki yazılım ve gayri maddi hak satış ve kiralamaları için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Yatırım kapsamında alınacak makine ekipman için katma değer vergisi istisnası bulunmakta olup, yatırımcılardan bu vergi tahsil edilmemektedir.

➤ Gümrük Vergisi Muafiyeti

Teşvik belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

➤ Vergi İndirimi

Gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşıncaya kadar, indirimli olarak uygulanmasıdır.

Yatırımın 4.bölge destek unsurlarından faydalanması durumunda vergi indirimi oranı %70, yatırıma katkı oranı %30 olarak uygulanmaktadır.

Ancak yatırımın OSB'de gerçekleşmesi durumunda yeni teşvik sistemine göre alt bölge desteği kapsamında 5. Bölgenin destek tutarı uygulanacak olup, vergi indirim oranı %80, yatırıma katkı oranı %40 olarak uygulanacaktır. Ayrıca 2017-2022 yılları arasında yapılacak yatırım harcamaları için yatırıma katkı oranına 15 puan ilave edilmektedir.

➤ Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği

Teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Yatırım kapsamında 4.bölge desteği kapsamında yatırımın ele alınması durumunda bu destek 6 yıl yatırıma katkı oranı %25 olarak uygulanmaktadır. Yatırımın OSB'de yapılması düşünüldüğünde bu destek alt bölge desteği kapsamında 5.bölge teşviki kapsamında 7 yıl süre ile yatırıma katkı oranı %35 olarak uygulanmaktadır.

➤ Gelir Vergisi Stopajı Desteği

Teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için belirlenen gelir vergisi stopajının terkin edilmesidir. Malatya'nın 4. Bölge desteği kapsamında bu destek uygulanmamaktadır. Alt bölge (5.Bölge) desteği kapsamında da yer almamaktadır.

➤ Sigorta Primi (İşçi Hissesi) Desteği

Teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işçi hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır. Malatya'nın yer aldığı 4. Bölge desteği kapsamında bu destek uygulanmamaktadır. Alt bölge (5.Bölge) desteği kapsamında da yer almamaktadır.

➤ Faiz veya Kâr Payı Desteği

Faiz veya Kar Payı Desteği, teşvik belgesi kapsamında kullanılan en az bir yıl vadeli yatırım kredileri için sağlanan bir finansman desteği olup, teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının %70'ine kadar kullanılan krediye ilişkin ödenecek faizin veya kâr payının belli bir kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Yatırım kredilerinde bankalardan kullanılacak Türk Lirası bazında kullanılacak kredilerde 4 puan, döviz bazında kullanılacak kredilerde 1 puan indirim sağlanmaktadır.

➤ Yatırım Yeri Tahsis

Teşvik Belgesi düzenlenmiş yatırımlar için Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilmesidir.

2.2.2 Diğer Destekler

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI İLE BAKANLIĞIN İLGİLİ KURULUŞLARINCA VERİLEN DESTEK VE TEŞVİKLER

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 09/07/2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ismi değişerek Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olmuştur. Bakanlığın, verdiği desteklerle ülke sanayisinin teknolojik alt yapısını güçlendirerek rekabet gücünü artırmaktadır.

• AR-GE VE TEŞVİKLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

-Özel Sektör Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri

Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin kurulması ile Ar-Ge ve yenilik ve tasarım yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesi, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılması, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi, verimliliğin artırılması, üretim maliyetlerinin düşürülmesi, teknolojik bilginin ticarileştirilmesi, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesi, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye, yeniliğe ve tasarıma yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılması, Ar-Ge ve tasarım personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılması hedeflenmektedir.

Tasarım merkezleri ise dar mükellef kurumların Türkiye'deki işyerleri dâhil, kanunî veya iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketlerinin; organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, münhasıran yurt içinde tasarım faaliyetlerinde bulunan ve en az 10 tam zamana eşdeğer tasarım personeli istihdam eden, yeterli tasarım birikimi ve yeteneği olan birimlerdir.

İşletmeler tasarım veya Ar-Ge merkezi belgesi almaya hak kazandıklarında vergi indirimi, sigorta primi desteği, gelir vergisi stopajı desteği, damga vergisi istisnası ve gümrük vergisi istisnası gibi muafiyetlerden yararlanabilmektedir.

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (KOSGEB) DESTEKLERİ

-İşletme Geliştirme Destek Programı

Bu program ile proje hazırlama kapasitesi düşük küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet güçlerinin, kurumsallaşma-markalaşma düzeylerinin ve ekonomideki paylarının artırılması, kapasitelerinin geliştirilmesi ve öncelikli ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır.

KOBİ'ler, "İşletme Geliştirme Destek Programı Destekleri" kapsamında belirtilen şu desteklerden faydalanabilmektedir; Yurt İçi Fuar Desteği, Yurt Dışı İş Gezisi Desteği, Nitelikli Eleman İstihdam Desteği, Eğitim Desteği, Tasarım Desteği, Sınai Mülkiyet Hakları Desteği, Belgelendirme Desteği, Test ve Analiz Desteği.

Destek Üst Limiti: Her bir destek için üst limit farklı olmakla birlikte, destek üst limitleri 20.000 TL ile 50.000 TL arasında değişmektedir. Program kapsamında toplam 290.000 TL'ye kadar destek verilmektedir. Destek oranı tüm bölgeler için destek oranı % 60 olarak uygulanmaktadır.

-İşbirliği Destek Programı

Bu Destek Programında, küçük ve orta ölçekli işletmelerin birbirleriyle veya büyük işletmelerle ortak çalışma kültürünün geliştirilmesine ve karşılıklı fayda ve rekabet avantajı sağlayıcı nitelikteki işbirlikleri tesis etmelerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Program kapsamında işbirliği amacıyla tesis edilecek ortaklıklar, işletici kuruluş modeli veya proje ortaklığı modeli ile gerçekleştirilir.

İşletici Kuruluş Modeli

Projenin kabul edilmesinden sonra proje ortakları tarafından işletici kuruluşun kurulduğu, işbirliğinin ve projeye ilişkin tüm süreçlerin işletici kuruluş tarafından yürütüldüğü ortaklık modelidir. Yatırım, mülkiyet, gelir, gider veya benzeri unsurların tek bir yapı tarafından gerçekleştirileceği işbirliği ortaklık modelidir.

Proje Ortaklığı Modeli

Proje ortaklarından her birinin, proje başvuru formunun iş-zaman planında belirtilen faaliyetlerin bir bölümünü yerine getirdikleri ortaklık modelidir. Yatırım, mülkiyet, gelir, gider veya benzeri unsurların proje ortağı işletmeler tarafından ayrı ayrı gerçekleştirileceği işbirliği ortaklık modelidir.

İşletmelerin birbirleriyle ve/veya büyük işletmelerle; kapasite, verimlilik, ürün çeşitliliği ve kalitelerini artırmaları amacıyla ortak imalat, müşteri istekleri ve pazarın talebinin karşılanması amacıyla ortak tasarım, ürün ve hizmet geliştirmeleri, ürün ve hizmet kalitelerini geliştirmeleri amacıyla ortak laboratuvar, pazar paylarını artırmaları ve marka imajı oluşturmaları amacıyla ortak pazarlama, beceri ve kabiliyetlerini geliştirmeleri ve değer zincirlerine katılmaları amacıyla yapılan işbirlikleri ve bunlara benzer karşılıklı fayda sağlanan, maliyet düşürücü ve rekabet avantajı sağlayıcı nitelikteki işbirliği projeleri desteklenir.

Proje süresi en az 12 (on iki) ay, en fazla 36 (otuz altı) aydır.

-Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Programdan KOBİ'ler ve Girişimciler faydalanabilmektedir.

Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilerin geliştirilmesi, teknolojik fikirlere sahip tekno-girişimcilerin desteklenmesi, KOBİ'lerde Ar-Ge bilincinin yaygınlaştırılması ve Ar-Ge kapasitesinin artırılması, mevcut Ar-Ge desteklerinin geliştirilmesi, inovatif faaliyetlerin desteklenmesi ve Ar-Ge ve inovasyon proje sonuçlarının ticarileştirilmesi ve endüstriyel uygulamasına yönelik destek mekanizmalarına olan ihtiyacın karşılanması amaçlanmaktadır.

Desteklenecek Giderler; işçilik desteği, kira desteği, makine-teçhizat, donanım, hammadde, yazılım ve hizmet alımı giderleri desteği, personel gideri desteği, başlangıç sermayesi desteği, proje geliştirme desteğidir.

-KOBİGEL Kobi Gelişim Destek Programı

Destek Üst Limiti: Geri ödemesiz 300.000 (üç yüz bin) TL ve geri ödemeli 700.000 TL olmak üzere azami 1.000.000 TL'dir.

Program kapsamında desteklenecek proje süresi azami 36 aydır. Destek oranı % 60 olarak uygulanmaktadır.

Yukarıdaki limit ve oranları geçmemek üzere Proje Teklif Çağrısı özelinde yeni limit ve oranlar belirlenebilir, destek unsurları kısıtlanabilir. Bu destek programı ile ülkenin ulusal ve uluslararası hedefleri doğrultusunda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin, ekonomideki paylarının ve etkinliklerinin artırılması, rekabet güçlerinin ve sağladıkları katma değerın yükseltilmesi amacıyla hazırlayacakları projelerin desteklenmesidir.

Program kapsamında desteklenecek proje giderleri Başkanlık tarafından Proje Teklif Çağrısında belirlenmekte ve belirlenen esaslar dâhilinde desteklenecek proje giderlerine Kurul karar vermektedir.

KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

• Kalkınma Ajansları Tarafından Sağlanan Destekler - Fırat Kalkınma Ajansı

Fırat Kalkınma Ajansı, kamu, özel sektör ve sivil toplumdan tüm paydaşlar arasındaki iş birliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal plan ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla hareket etmektedir.

Özellikle KOBİ'ler için Malatya, Bingöl, Elâzığ ve Tunceli illerinde bölgesel öncelikler göz önüne alınarak çıkılan çağrı programlarında %50 oranında makine – ekipman yatırım desteği, danışmanlık, insan kaynakları ve görünürlük gibi destekler sağlanmaktadır.

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (TÜBİTAK)

- **1501-Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı**

Programın amacı, işletme düzeyinde katma değer yaratan firmaların Ar-Ge çalışmalarını desteklemek ve bu yolla üretim sanayisinin Ar-Ge yeteneğinin artırılmasına katkıda bulunmaktır.

Bu kapsamda; Yeni bir ürün üretilmesi, Mevcut bir ürünün geliştirilmesi veya iyileştirilmesi, Ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi, Maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi vb. projeleri desteklenmektedir.

Desteklenen gider kalemleri; Personel giderleri, Proje personeline ait proje seyahat giderleri kapsamında; uçak, tren, otobüs, gemi ile yapılan şehirlerarası ve uluslararası ekonomi sınıfı ulaşım giderleri, alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri, malzeme ve sarf giderleri, yurt içi ve yurt dışı danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alım giderleri Türkiye'deki üniversiteler, TÜBİTAK'a bağlı Ar-Ge birimleri, özel sektör Ar-Ge kuruluşları ve benzeri Ar-Ge kurum ve kuruluşlarına yaptırılan Ar-Ge hizmet giderleri.

Destek oranı büyük kuruluşlar için %60 ve KOBİ ölçeğindeki kuruluşlar içinse %75'tir.

- **1507-KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı**

Bu destek ile KOBİ'lerin, teknolojik ve yenilik kapasitelerinin artırılması, sistematik bir şekilde proje hazırlamasına yardımcı olunması, katma değeri yüksek ürün geliştirme kapasitelerinin artırılması, KOBİ'lere kurumsal araştırma ve teknoloji geliştirme kültürü aşılanması hedeflenmektedir.

KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı ile KOBİ'lerin mevcut kapasitelerini geliştirmesi, yeni bir ürün üretmesi, ürün kalitesini ve standardını yükseltmesi veya maliyetlerin düşürülmesi yönünde yeni yöntemlerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Destek sağlanacak projelerin: Kavram geliştirme, teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabirlik etüdü, geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer alan laboratuvar ve benzeri çalışmalar, tasarım uygulama ve tasarım doğrulama çalışmaları, prototip üretimi, pilot tesisin kurulması, deneme üretimi ve tip testlerinin yapılması, aşamalarından tamamını veya bir kısmını içermesi beklenir.

TİCARET BAKANLIĞI DESTEKLERİ

- **Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği**

Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği çerçevesinde Ticaret Bakanlığı tarafından sağlanan destek mekanizmaları, yurtdışı pazar araştırması desteği, rapor ve yurtdışı şirket alım desteği, ileri teknolojiye sahip yurt dışı şirket alım desteği, yurtdışında yerleşik şirkete ait marka alım desteği, sektörel ticaret heyeti ve alım heyeti destekleri ile e- ticaret sitelerine üyelik desteğidir.

- **Yurtdışı Pazar Araştırması Desteği**

Ticaret Bakanlığı'nca sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan şirketler tarafından gerçekleştirilen yurt dışı pazar araştırması gezilerine ilişkin giderler desteklenmektedir.

Bir yurt dışı pazar araştırması gezisi kapsamında en fazla 2 şirket çalışanının aşağıda belirtilen giderleri desteklenir:

Ulaşım, uluslararası ve şehirlerarası ulaşımında kullanılan ekonomi sınıfı uçak, tren, gemi ve otobüs bileti ücretleri ile günlük araç kiralama giderleri ile şirket başına günlük konaklama (oda + kahvaltı) giderleri.

- **Rapor ve Yurtdışı Şirket Alım Desteği**

Yurt dışına yönelik pazara giriş stratejileri ile eylem planlarının oluşturulabilmesi amacıyla satın alınan rapor giderleri ile yurt dışında yerleşik şirket alımlarına yönelik mali ve hukuki danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderler desteklenmektedir.

Ticaret Bakanlığı'nca şirketler ile işbirliği kuruluşlarının yurt dışına yönelik pazara giriş stratejileri ile eylem planlarının oluşturulabilmesi amacıyla satın alınan sektör, ülke, yurt dışında yerleşik şirket veya marka odaklı rapor giderleri ile yurt dışında yerleşik şirket alımlarına yönelik mali ve hukuki danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderler desteklenmektedir.

- **E- Ticaret Sitelerine Üyelik Desteği**

Ticaret Bakanlığınca firmaların İşbirliği Kuruluşları eliyle e-ticaret sitelerine toplu üyelik giderleri desteklenmektedir.

İşbirliği Kuruluşlarının 250 ve daha fazla sayıda üye firması için Ticaret Bakanlığı'nın onayladığı bir e-ticaret sitesinden aldıkları üyelik hizmeti için ödedikleri bedeller desteklenmektedir.

İşbirliği Kuruluşları en fazla 5 e-ticaret sitesi için destekten yararlanabilir. Toplu üyelik başvurularında yer alan şirketlerin aynı site için en fazla 3 yıllık üyeliği desteklenir.

İŞKUR DESTEKLERİ

İŞKUR kapsamında kuruma kaydı olan firmalar İŞKUR aracılığı ile sağlanan desteklerden faydalanabilmektedir.

- **İlave İstihdam Teşviki**

Bu destek 4447 sayılı Kanunun geçici 19 ve 21'inci maddeleri kapsamında uygulanmaktadır. İstihdam edilen kişi için alacağı prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanacak tüm primler ile damga ve gelir vergisinin karşılanmasına yönelik bir destektir. Hizmet sektöründe yer alan (turizm tesisleri dâhil) destek tutarı işyerinin faaliyette bulunduğu sektöre göre ayrıca hesaplanmaktadır.

- **Kadın, Genç ve Mesleki Yeterlilik Belgesi Olanların Teşviki**

İşsiz olan kişileri istihdam eden özel sektör işverenlerin prime esas kazanç üst sınırına kadarki sosyal güvenlik primi işveren payları İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır. Bu destekten faydalanmak için kişinin son 6 ay işsiz olması, istihdam edildiği tarihten önceki 6 ayın ortalama çalışan sayısına eklenerek istihdam edilmesi, özel sektör işvereni olması istenmektedir.

18 yaş ve üzeri kadınları istihdam eden işverenlere 24 ila 54 ay, 18-29 yaş arası erkekleri istihdam eden işverenlere 12 ila 54 ay, 29 yaş ve üzeri erkekleri istihdam eden işverenlere 6 ila 30 ay, çalışmakta iken; 01.03.2011 tarihinden sonra mesleki yeterlik belgesi alanlar, mesleki ve teknik eğitimi tamamlayanlar veya işgücü yetiştirme kurslarını bitirenleri istihdam eden işverenlere 12 ay, süreyle destek sağlanmaktadır.

- **İşsizlik Ödeneği Alanlara Yönelik Teşvik**

İşsizlik ödeneği alan kişilerin; işe alındığı tarihten önceki son altı aylık dönemde, firmada prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak işe alınması durumunda, işe alınan kişinin kalan işsizlik ödeneği süresince asgari ücret üzerinden hesaplanan sosyal güvenlik priminin %1'lik kısmı hariç olmak üzere, tamamı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır.

- **Engelli İstihdamı Teşviki**

Özel sektör işverenlerinin kontenjan dâhilinde veya kontenjan fazlası olarak ya da yükümlü olmadıkları halde engelli çalıştırmaları durumunda işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir engelli için asgari ücret düzeyindeki sosyal güvenlik primi işveren paylarının tamamı Hazinece karşılanması şeklinde İŞKUR aracılığı ile sağlanan bir destektir.

- **İşbaşı Eğitim Programları**

İşbaşı eğitim programı; işletmede nitelikli işgücü temin etmek, işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında bilgi ve iş yapma kapasiteleri hakkında fikir sahibi olma ve daha sonrasında işe alma konusunda imkân sunmaktadır. İşbaşı eğitim programı en az 2 sigortalı çalışanı bulunan ve İŞKUR'a kayıtlı olan tüm işyerlerinde uygulanabilmektedir.

İşbaşı Eğitim Programı; günde en az 5 en fazla 8 saat olmak üzere ve haftada 6 günü ve 45 saati geçmeyecek şekilde düzenlenmektedir. İşbaşı eğitim programı bilişim ve imalat sektörlerindeki işyeri ve mesleklerde en fazla 6 ay, muhabirlik ile ilgili mesleklerde en fazla 9 ay, tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde MEB Hayat Boyu Öğrenme Modüllerinin asgari süresinden az olmayacak şekilde ve diğer

sektörlerde ise en fazla 3 ay uygulanmaktadır. Destek ilk etapta 3 ay İŞKUR desteği, sonraki 3 ay işletmenin istihdamı ile devam etmektedir.

2.3 Sektörün Profili

İnsanlık tarihi boyunca, tekstil ve hazır giyim sektörü en çok kazanç getiren sanayi dallarından biri olmuştur. Tekstil ve hazır giyim sektörü, elyaf ve ipliği kullanım eşyasına dönüştüren işlemlerden oluşmaktadır. İş akışı; hammaddenin ipliğe dönüşmesi ile başlayıp, kumaş dokuma ve örme ile devam etmektedir. Bu işlemlerin yanı sıra sanayide polimerizasyon, eğirme, doku verme, örme, baskı, boyama apreleme ve diğer işlemler yapılmaktadır. Tekstil ve hazır giyim sektörünün birbirleri ile yakın ilişkileri büyük çoğunlukla birbirlerinin yerlerine kullanılabilecek iki kavram şeklinde düşünülmesine sebebiyet vermektedir. Fakat, elyaftan iplik mamul ve kumaşa kadar olan bölüm tekstil içerisinde yer alırken, bu kumaşlardan giyilmek üzere üretilmiş tüm giysiler ile bunların aksesuarları hazır giyim ve konfeksiyon sektörü içinde yer almaktadır. Ayrıca; yangın söndürme hortumları, çorap, perde, çarşaf gibi ev tekstil ürünleri, halı ve diğer tekstil kaplamaları; ağ, ip, kablo, taşıyıcı tekstil bandı, branda, koruyucu bez, filtre, paraşüt, fren bezi, keçe tarzı diğer tekstil ürünleri de tekstil sanayi içerisinde yer alan ve başka alanlarda kullanılmakta olan ürünlerdendir.

Tekstil ve hazır giyim sanayi Türkiye'nin öncü sektörlerinden biri durumundadır. Bu sektördeki yatırımlar ve aynı zamanda üretim Selçuklu dönemi ve Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır. Pamuğun ülkemizde 1930'lu yılların başında büyük oranda yetiştirilmesi, ülkemizin önemli bir sanayii dalı olan tekstil sektörünün sonraki yıllardaki gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Sektörde öne çıkan avantajlar olarak; ülkenin coğrafi konumu, sosyal ve idari bilgi birikimi, tecrübe, ürün yelpazesinin geniş olması aynı zamanda tasarım kapasitesi gibi faktörler sıralanabilir. Bilhassa hazır giyim sektörünün Türk dış ticaretinde yarattığı ivme ve ekonomiye katkısı, sektörü Türkiye'nin "lokomotif sektörü" olma konumuna taşımıştır.

Ticaret Bakanlığı tarafından 2019 yılında yayınlanan Tekstil Ve Hammaddeleri Sektör Raporu'na göre, Dünya tekstil ithalatçıları arasında Türkiye'nin tekstil ithalatı, 2019 yılında bir önceki yıla göre %0,5 oranında azalarak 8,7 milyar dolar seviyesine gerilerken Türkiye 7'nci sıradaki yerini korumuştur. Tekstil ve hazır giyim sektörü, Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünde önemli bir yere sahiptir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2020 yılında yayınlanan "Tekstil, Hazırgiyim ve Deri Ürünleri (THD) Sektörleri Raporu"nda sektörlerin kapasite kullanım oranlarına yer verilmiştir. Rapora göre 2019 yılında kapasite kullanım oranları tekstil sektöründe %78,6, hazırgiyim sektöründe %83,8 ve deri ürünleri sektöründe %61,5'tir. İmalat sanayi ortalaması ise %75,9'dur. 2020 yılında kapasite kullanım oranları tekstil sektöründe %69, hazırgiyim sektöründe %67 ve deri ürünleri sektöründe %55,2 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sanayi ortalaması ise %71,9'dur.

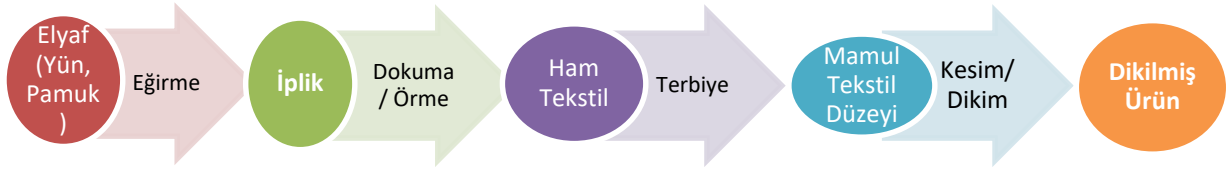
Tablo 1. THD Sektörleri İşletme Büyüklükleri Dağılımı ve Çalışan Sayıları

2019 Aralık	Mikro İşletme	%	Küçük İşletme	%	Orta Büyük İşletme	%	Büyük İşletme	%	Toplam İşletme Sayısı	Çalışan Sayısı (Kişi)
Tekstil	11.921	69,8	3.444	20,2	1.383	8,1	321	1,9	17.069	430.571
Hazır Giyim	25.842	74,3	6.509	18,7	2.159	6,2	281	0,8	34.791	579.474
Deri Ürünleri	5.222	79,8	1.121	17,1	183	2,8	18	0,3	6.544	65.257
THD Toplam	42.985	73,6	11.074	19,0	3.725	6,4	620	1,1	58.404	1.075.302
İmalat Sanayi	216.500	79,1	44.552	16,3	10.644	3,9	1.873	0,7	273.569	3.774.496
Tüm Sektörler	1.651.965	87,3	202.305	10,7	32.162	1,7	5.080	0,3	1.891.512	14.314.313

Kaynak: Tekstil, Hazırgiyim ve Deri Ürünleri (THD) Sektörleri Raporu

Tekstil sektörü, geri bağlantılar açısından, pamuk, yün gibi ihtiyaç duyulan doğal elyaflar sebebiyle tarım ve hayvancılık sektörüyle, sentetik elyafların kullanılması sebebiyle de petrokimya sanayii ile etkileşim durumundadır. Boya-terbiye kimyasalları açısından kimya sanayii ile etkileşim içinde olan sektör, hazır giyim ve konfeksiyonda ise aksesuar sanayi ile iç içe geçmiş durumdadır. Tekstil sektörleri, ileri bağlantılar açısından, otomotivden inşaata, lojistikten perakende satışa, ağır sanayiden tıba kadar pek çok sektörle de teknik açıdan bağlantılı durumdadır.

Sektörün genel anlamda iş akışı ise aşağıdaki şekilde gösterilmekle birlikte, alınmak istenen çıktılara göre de farklılık arz etmektedir. Aşağıdaki şekilde genel bir iş akışından bahsedilmiştir.

Kurulması planlanan entegre bir kumaş tesisi yatırımında ise süreç:

Pamuk → Ring İplik → Örme → Boya (terbiye ve bitim işlemleri) şeklinde ilerlemektedir. Yatırım konusu entegre tesiste ham madde olan pamuğun çırçır seklinde değil de balyalanmış bir biçimde hazır bulunmalıdır.

Geleneksel bir üretim sürecine sahip olan tekstil ve hazır giyim sektörü, emek yoğun üretim yapısından ötürü özellikle gelişmekte olan ülkelerde üretim hacmi, istihdam ve dış ticaret kazancı yaratma gücüne sahiptir. Bu nedenle de pek çok ülke için sanayileşme yolunda çarpan etkisi yüksek, stratejik bir sektördür. 1980'li yılların başlarında sektör açısından gelişmiş ülkeler rekabet avantajını elinde tutarken, zaman geçtikçe gelişmekte olan ülkeler hammadde ve iş gücü maliyetlerine bağlı üstünlüklerini kullanarak rekabet güçlerini artırmışlardır. Gelişmiş ülkeler, sermaye yoğun alt sektörler, markalaşma ve tasarım ürünü mal gruplarına odaklanarak rekabet üstünlüklerini sürdürmektedir. Sektörde bugün gelişmiş sanayisi ile öne çıkan İngiltere, ABD ve Japonya, erken sanayileşme döneminde de tekstil sanayiinin dönüşümünde önemli ölçüde rol oynamıştır. Sektör, günümüzde en fazla küreselleşmiş endüstrilerden biri olarak kabul edilmektedir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) tarafından 1995 yılında imzalanan, 2005 sonrası tekstil ve hazır giyim ticaretinin tamamen liberalleşmesini öngören Tekstil ve Hazır Giyim Anlaşması ile 2001 yılında Çin'in DTÖ'ye üye olarak bir anda bu anlaşmaya taraf olması tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri sektörlerinde yeni bir çağın başlamasına sebebiyet vermiştir. Böylelikle 2000'li yılların üretim merkezi olan Çin ithalatçı ve yatırımcı çehresini bu dönem ile birlikte kazanmaya başlarken, Bangladeş ve Vietnam gibi ülkeler ise hem üretim maliyetlerinin düşük olması hem de ciddi ithalatçı ülkeler ile imzaladıkları ticaret anlaşmaları yardımıyla mühim üreticiler ve ihracatçılar durumuna gelmişlerdir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) verilerine göre, 2012 yılında tekstil, hazır giyim ve deri sektörlerinin (birlikte değerlendirildiğinde) dünya ticaretindeki payı %5 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında 334 milyar dolar olan dünya ihracatı 2013 ve 2014 yıllarına gelindiğinde sırasıyla 355 ve 356 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünyanın en büyük tekstil ve hazır giyim sektöründe hem üretici hem ithalatçı konumunda olan Çin ise, 2014 yılında dünya tekstil ihracatından %32'lik pay almıştır. 2017 yılına gelindiğinde tekstil sektöründe ihracat 339 milyar dolar olarak gerçekleşmişken, 2018 yılında 355 milyar dolara yükselmiştir.

Sektörün Türkiye için durumuna bakılacak olursa; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2019 yılında yayınlanan "Tekstil, Hazır giyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu"na göre tekstil sektöründe faaliyet gösteren (mikro, küçük, orta büyüklükteki ve büyük işletmeler dahil olmak üzere) toplam 16.904 işletme bulunmakta iken, bu işletmelerde çalışan sayısı 413.041 kişidir.

Tablo 2. Malatya Tekstil Sektörü Firmaları

ÜRÜNLER	FİRMA SAYISI	ÜRETİM	BİRİM
Tekstil İpliği	11	60.778.415	KG
Konfeksiyon (Gömlek, Pantolon vb.)	48	24.586.347	Adet
Örme Kumaş	20	20.476.172	KG

Kaynak: Malatya Ticaret Odası

Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın 2019 yılı Malatya İmalat Sanayii Yıllık Üretim Verilerine göre hazırlanan yukarıdaki tabloda ilde bulunan tekstil ve konfeksiyon firmalarının sayıları ve imalat hacimleri gösterilmektedir.

2019 Yılı Malatya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan İşgücü Piyasası Araştırmaları raporunda iş yerlerinin sektörel dağılımları incelendiğinde tekstil sektöründe faaliyet gösteren 188 adet imalat işletmesi olduğu görülmektedir. Malatya Ticaret Odası resmi web sitesinde yayınlanan 2018-2019 yıllarına ait "Rakamlarla Malatya" isimli oda yayınında I. OSB'de faaliyet gösteren tekstil firma sayısının 42, II. OSB'de ise faaliyet gösteren tekstil firma sayısının 28 olduğu görülmektedir.

2.4 Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep

Türkiye'de tekstil sektörü 1996 yılında Gümrük Birliği Antlaşması'nın imzalanması ile sıkıntılı süreçler yaşamış ve 2005 yılında Çin üzerindeki kotaların kaldırılması ile bu sıkıntılı süreç katlanarak artmıştır. Bu sebeplerden ötürü ise, 1990'lı yıllarda kurulan iplik fabrikaları ile kumaş ve hazır giyim üretimi yapan fabrikaların büyük bir kısmı faaliyetlerine son vermek zorunda kalmışlardır. Fakat 2010 yılı itibarıyla tekstil sektöründeki yatırım desteklerinin artırılması, teknoloji ve tüketici taleplerindeki gelişmeler sektörün yeniden büyüme trendine girmesine imkân sağlamıştır. Sektörde artan küresel rekabet ve rekabet edilen ülkelerle kıyasla daha yüksek enerji ve çalışan maliyetleri, Ar-Ge ve markalaşma eksikliği, kayıt dışı üretim, döviz kurlarındaki dalgalanma sektörün zayıf yönleri olarak sıralanabilir.

Tablo 3. Dünyada Başlıca Tekstil İhracatçıları ve İhracat Miktarları (2018, milyar dolar)

Ülke Adı	Miktar
Çin	121,4
AB (28)	80,9
ABD	21,9
Hindistan	21,4
Türkiye	12,6
Güney Kore	11,7
Tayvan	9,6
Pakistan	8,1
Vietnam	7,7
Japonya	7,3
Avustralya	5

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Tekstil, Hazır giyim Ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu 2019

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Tarafından 2019 yılında yayınlanan Tekstil, Hazır Giyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporuna göre tekstil sektörü dış ticareti incelendiğinde ilk beşte; Çin, AB(28), ABD, Hindistan, Türkiye yer almaktadır.

Tablo 3'te Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre 2019 yılında tekstil ve hammaddeleri ihracatçısı olan ülkeler, yaptıkları ihracat hacimleri ve dünya ticaretinden aldıkları pay gösterilmektedir. Buna göre ilk sırada %36,1'lik pay ile Çin ve hemen ardından %6 lık pay ile ABD gelmektedir. Türkiye %3'lük pay ile 7. Sırada yer almaktadır.

Tablo 4. Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçısı Ülkeler

Ülke Adı	2019 Değer (1000 \$)	2019 Pay
Çin	119.413.901	36,1%
Abd	20.003.378	6,0%
Hindistan	17.529.310	5,3%
Almanya	13.816.985	4,2%
İtalya	11.986.377	3,6%

	2019	2019
Ülke Adı	Değer (1000 \$)	Pay
Güney Kore	10.713.914	3,2%
Türkiye	9.831.857	3,0%
Vietnam	8.923.745	2,7%
Tayvan	8.704.138	2,6%
Pakistan	7.785.947	2,4%
Japonya	7.165.116	2,2%
Hong Kong	6.308.162	1,9%
Hollanda	5.451.858	1,6%
Fransa	5.081.193	1,5%
Belçika	5.080.427	1,5%
İspanya	4.690.589	1,4%
Endonezya	4.539.851	1,4%
Tayland	4.302.315	1,3%
İngiltere	3.899.267	1,2%
Avustralya	3.595.330	1,1%
Liste toplamı (ilk 20 ülke)	278.823.660	84,3%
Diğer	51.931.815	15,7%
Genel Toplam	330.755.475	100,0%

Kaynak: TİM

Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü tarafından 2019 yılında yayınlanan “Tekstil ve Hammaddeleri Sektör Raporu”na göre; ihracatta ön plana çıkan ülkeler Çin, ABD, Hindistan, Almanya ve İtalya’dır. Çin tekstil ve hazır giyimde en büyük üretici ve ihracatçı konumunu uzun yıllar devam ettirmiştir. Hindistan’ın sektörde ihracatını artırmasında birçok etken bulunmakta olup bunların bazıları zengin hammadde kaynaklarına sahip olması, düşük işgücü maliyetleri, girişimcilik ve tasarım alanında yaratılan yenilikler ve ülkenin dışa açılım stratejisi olarak sıralanabilir. Tüm bu etkenler Hindistan’ı önemli bir tekstil merkezi haline getirmiştir. Öte yandan Vietnam ve Kamboçya son dönemde tekstil ve hazır giyim ihracatında öne çıkan ülkeler arasında yer almaktadır. ABD’nin tekstil ve hazır giyim ithalatını Çin’den Vietnam’a kaydırması Vietnam için avantaj yaratmıştır. Ayrıca son yıllarda Çin’de üretim maliyetleri, işgücü maliyetlerindeki artış nedeniyle yükselmiştir. Bu durum yatırımcıların üretim maliyetlerinin düşük olduğu başka ülkeleri tercih etmesine neden olmuştur.

Tablo 4’te TİM verilerine göre 2019 yılında tekstil ve hammaddeleri ithalatçısı olan ülkeler, yaptıkları ithalat hacimleri ve dünya ticaretinden aldıkları pay gösterilmektedir. Buna göre ilk sırada %9,6’lık pay ile ABD yer alırken hemen ardından %7,8’lik pay ile Çin yer almaktadır. Türkiye bu sıralamada %2,8’lik pay ile 7. Sırada yer almaktadır.

Tablo 5. Tekstil ve Hammaddeleri İthalatçısı Ülkeler

	2019	2019
Ülke Adı	Değer (1000 \$)	Pay
ABD	29.187.319	9,6%
Çin	23.933.091	7,8%
Vietnam	23.101.250	7,6%
Almanya	13.108.096	4,3%
Bangladeş	12.087.349	4,0%
İtalya	9.193.744	3,0%
Türkiye	8.683.422	2,8%
Japonya	8.554.967	2,8%

	2019	2019
Ülke Adı	Değer (1000 \$)	Pay
Endonezya	8.444.099	2,8%
Hindistan	7.012.823	2,3%
Fransa	6.758.643	2,2%
Meksika	6.530.064	2,1%
İngiltere	6.494.182	2,1%
Hong Kong	5.837.749	1,9%
Güney Kore	5.639.951	1,8%
Hollanda	5.275.554	1,7%
Kamboçya	5.161.909	1,7%
İspanya	4.741.712	1,6%
Polonya	4.584.484	1,5%
Tayland	3.946.758	1,3%
Liste Toplamı (İlk 20 Ülke)	198.277.166	65,0%
Diğer	106.789.118	35,0%
Genel Toplam	305.066.284	100,0%

Kaynak: Tekstil ve Hammaddeleri Sektör Raporu

Günümüzde küresel tekstil ve hazır giyim sektörü son dönemde yaptığı atılımlarla ve yeniliklerle ön plana çıkmaktadır. Yeni teknolojiler, tasarım, yönetim ve önemli markalarla işbirliği, hammaddeye ulaşmada kolaylık, tedarik alanındaki gelişmeler, politik ve ekonomik istikrar tekstil sektöründe faaliyet gösteren firmalar açısından oldukça önemlidir.

Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü tarafından 2019 yılında yayınlanan “Tekstil ve Hammaddeleri Sektör Raporu”na göre yıllar itibariyle tekstil sektörünün genel ihracat performansına bakıldığında tekstil sektörü ihracatı 2008 yılında 8,7 milyar dolar, 2011 yılında 9,8 milyar dolar ve 2014 yılında ise 10,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan, küresel tekstil sektöründeki daralmayla birlikte tekstil ve hammaddeleri sektörü ihracatımız 2017 yılında 9,9 milyar dolar seviyesine gerilerken, 2019 yılında bir önceki yıla göre %4,6 oranında azalarak 9,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6. Yıllar İtibariyle Türkiye Tekstil ve Ham Maddeleri Sektörü İhracatı

YILLAR	DEĞER
2008	8.738.202.253
2009	7.021.655.069
2010	8.191.367.078
2011	9.845.949.134
2012	9.652.739.434
2013	10.559.104.175
2014	10.763.832.513
2015	9.487.435.370
2016	9.519.501.573
2017	9.865.156.767
2018	10.311.346.457
2019	9.831.856.974

Kaynak: Tekstil ve Hammaddeleri Sektör Raporu

Türkiye'nin 2019 yılındaki tekstil ve hammaddeleri sektöründe ihracatı ülkeler bazında incelendiğinde en fazla ihracat gerçekleştirilen ülkeler sırasıyla Almanya, İtalya, ABD ve İngiltere olmuştur. Öte yandan, AB-28 ülkelerine yapılan ihracat 2019 yılında bir önceki yıla kıyasla %8,1 oranında azalış göstererek 4,9 milyar olarak gerçekleşmiştir. Toplam ihracatın yarıya yakınının AB ülkelerine yapıldığı görülmektedir.

Tablo 7. Ülkeler İtibariyle Türkiye Tekstil ve Hammaddeleri Sektörü İhracatı

	2018 (1-12)	2019 (1-12)	2018/2019	2019
Ülke Adı	Değer (\$)	Değer (\$)	Değer (%)	Pay
ALMANYA	870.093.539	855.625.160	-1,7%	8,70%
İTALYA	870.221.045	795.947.061	-8,50%	8,10%
A.B.D.	599.731.319	581.909.300	-3,0%	5,90%
İNGİLTERE	452.012.862	465.337.192	2,90%	4,7%
BULGARİSTAN	538.496.047	422.685.490	-21,50%	4,3%
İSPANYA	350.175.767	329.923.550	-5,8%	3,4%
MISIR	313.375.707	327.691.229	4,6%	3,3%
HOLLANDA	330.584.381	303.338.055	-8,2%	3,1%
RUSYA	222.488.508	292.546.883	31,50%	3,0%
İRAN	304.871.157	291.171.418	-4,5%	3,0%
POLONYA	299.435.755	267.842.566	-10,60%	2,7%
ROMANYA	292.169.619	261.449.736	-10,50%	2,7%
FRANSA	264.321.223	236.566.562	-10,50%	2,4%
FAS	232.666.349	225.970.868	-2,9%	2,3%
BEYAZ RUSYA	177.057.427	219.869.406	24,2%	2,2%
TUNUS	194.462.536	188.703.064	-3,00%	1,90%
BELÇİKA	199.804.908	184.081.054	-7,9%	1,90%
PORTEKİZ	174.709.032	147.585.782	-15,5%	1,5%
SİRBİSTAN	146.707.608	143.126.289	-2,4%	1,5%
YUNANİSTAN	157.133.097	142.465.287	-9,30%	1,4%
LİSTE TOPLAMI (İLK 20 ÜLKE)	6.990.517.886	6.683.835.952	-4,4%	68,00%
AB-28	5.382.071.595	4.948.749.585	-8,1%	50,30%
GENEL TOPLAM	10.306.990.135	9.831.856.974	-4,6%	100,0%

Kaynak: Tekstil ve Hammaddeleri Sektör Raporu

2.5 Üretim, Kapasite ve Talep Tahmini

Türkiye'nin pazarda en önemli avantajı lojistik olarak hedef pazarlara yakınlık ve hızlı teslimat; teknik olarak mevcut altyapı, deneyim, geniş ürün yelpazesi ve tasarım kapasitesi olarak sayılabilir. 2020 yılında ağır pandemi ve kapanma şartlarına rağmen, tekstil firmalarının kapasite kullanım oranı %69 olarak gerçekleşmiştir. Avrupa pazarına yakınlık ve değişen kur dengesi sonucu görece düşük seyreden işçilik maliyetleri rekabet üstünlüğü sağlamakta ve üreticilerimizin global ölçekteki pazar payının artması beklenmektedir. Bu noktada kalıcılık ve süreklilik ancak teknolojik alt yapının ve tasarım yeteneğinin geliştirilmesi ile sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Malatya ilinde planlanan tesis 30 ton/gün boyalı kumaş üretim kapasitesinde olacaktır. Burada ölçek ekonomisi dikkate alınmıştır. Sektörde yapılan incelemelerde 10-20 ton civarı günlük kapasitesi olan tesislerin entegre tesis olmayıp büyük çoğunlukla sadece boya, sadece iplik veya sadece örme tesisi olduğu görülmüştür. Yapılan yatırım gerek inşaat gerek arazi gerekse de çalışan sayısı ölçeklendiğinde sektörün önerileri doğrultusunda 30 ton/gün kapasitesi belirlenmiştir. Bu miktar çıktı ürün üzerindendir. İmalat sürecinde ring aşamasında %25, örme aşamasında %5 ve boya aşamasında %8 ortalama fire verilmektedir. Bu hesaplara 30 ton boyalı kumaş çıkması için yaklaşık 44 – 46 ton pamuk hammadde girişine ihtiyaç olacaktır.

Yılda 300 gün çalışılacağı düşünülerek yıllık üretim kapasitesi 9.000 ton olarak belirlenmiştir. Bu teknik kapasite olup sektörde yapılan araştırmalar sonucunda genel kabul görmüş kapasite kullanım oranının %90'larda olduğu anlaşılmaktadır. Tesis ilk yılında %30, ikinci yılında %50 ve üçüncü yılında %70 kapasite ile çalışıp dördüncü yıldan itibaren %90'lar seviyesine ulaşabileceği değerlendirilmektedir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) 2019 yılına ait aylık ihracat verileri incelendiğinde “Tekstil ve Hammaddeleri” başlığı altında bulunan “Tekstil Kumaşlar” alt başlığında, aylara göre değişiklik göstermekle birlikte 75 Milyon kg ile 95 Milyon kg arasında aylık ihracat yapıldığı görülmektedir. Tesiste üretilen kumaş, ihracat edilmesinin yanı sıra yurtiçinde konfeksiyon firmalarına da satılabilecektir.

2.6 Girdi Piyasası

Tekstil sektörünün ham maddeler şu şekilde sıralanabilir: sentetik elyaf, doğal elyaf (pamuk ve pamuk çeşitleri), iplik, kumaş (dokuma ve örme). Rapora konu planlanan tesis için balyalanmış pamuk ana girdi durumundadır. Yardımcı malzeme olarak elektrik enerjisi, su, buhar, muhtelif boya ve kimyasallar sayılabilir.

Elyaf (lif), en genel tanımıyla, enine kesitine göre boyu çok uzun olan, esnek, eğrilebilir maddelerdir. Her lif kendine özgü özelliklere göre belirli ürünlerde kullanılmaktadır. Lifler bir takım niteliklerine göre tek başlarına yahut diğer liflerle karıştırılarak kullanılabilir. Elyafın fiziksel özellikleri, uzunluk, incelik, düzlük, renk, parlaklık, nem çekme, ısı tutma, buruşma, sıcak tutma özellikleri, kopma dayanıklılığı, sürtünme ve aşınma sağlamlığı zararlılara karşı dayanıklılık gibi şekilde sıralanabilir.

İnsan sağlığı bakımından olumlu özellikleri fazla olan doğal lifler bu özelliklerinden dolayı tercih edilme nedeni olmasının yanı sıra tarımsal bir girdi olması sebebiyle de üretimi ve tüketimi devletler tarafından desteklenen maddelerdendir. Kimyasal liflerde ise durum; kimya sanayiinin konusu olmasıyla beraber bu alanda yaşanan teknolojik yenilikler ile daha yüksek performanslı yeniliklerin geliştirilmesi tekstil sektöründeki değişimi etkileyen unsurlardandır.

Liflerin uzunluk, kalınlık ve dayanıklılık kazandırılmak amacıyla eğrilip bir araya getirilmesiyle elde edilen maddelere iplik denilmektedir. Eğrilmiş iplikler daha sonra tekrar bükülerek daha kalın ve dayanıklı hale de getirilebilir. İplikler örme ve dokuma kumaş imalatında kullanılacakları gibi dikiş ipliği şeklinde de kullanılabilir. Günümüzde en yaygın olan iplik türleri ise; open- end ve ring iplikçiliktir. İplikler elde edilirken elyafın sağlamlığı, esnekliği, sertliği, düzenliliği ve bükümü gibi özellikleri ipliğin karakteristiğini direkt etkileyerek farklı biçimde kumaş elde edilmesine olanak sağlar.

Pamuk dünya genelinde yoğun ticareti yapılan bir ürün olması sebebiyle fiyatı arz talep dengesine göre global borsalarda belirlenmektedir. İmalatçıların tamamı piyasa koşullarına göre benzer fiyatlardan hammadde satın almaktadır. Pamuğun yetiştirildiği bölge ve sahip olduğu teknik özellikleri ile fiyat ayrışması ortaya çıkmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de lif pamuk fiyatlarının seyri incelendiğinde 2000’li yılların başında rekor seviyede bir düşüş yaşadıktan sonra, dalgalı bir seyir izlemiştir. 2018/2019 sezonuna gelindiğinde ise fiyatlar yıl ortasında 2,12 \$/Kg seviyelerine kadar çıksa da yılsonunda 1,90 \$/Kg bandına gerilemiştir. Mevcut durumda dünya pamuk üretim ve tüketim durumu, dünya pamuk ticaretinde yaşanan gelişmeler, riskler ve tehditler (özellikle Çin ve ABD arasında yaşanan ticaret savaşları) ve stok politikaları pamuk fiyatlarında etkili olmaya devam etmektedir. Yapılan piyasa araştırmalarına göre güncel pamuk fiyatının 1,40 USD/kg (10 TL/kg) civarında olduğu anlaşılmaktadır. İmalat aşamasındaki fireler dikkate alındığında kurulması planlanan tesisin günlük 45 ton civarı pamuğa ihtiyacı olacaktır. Kullanılacak pamuk yurt içinden temin edilebileceği gibi sektörde ağırlıklı olarak ithal ürün de kullanılmaktadır.

Tesis boyalı örme kumaş üreteceği için bir takım boya ve kimyasallara da ihtiyaç vardır. İplik ve kumaşın çeşidi, kalınlığı, kullanım yeri gibi özelliklere göre kullanılacak boya ve kimyasallar belirlenmektedir. Bu sebeple boya, kimyasal çeşitlerine ve detaylarına girilmemiştir. Ancak sektör temsilcilerinden alınan bilgilere göre 1 kg bitmiş boyalı örme kumaş için yaklaşık 1 Euro (8 TL) boya ve kimyasal maliyeti çıkmaktadır.

Pamuk dışındaki girdilerin tamamı yurt içinden rahatlıkla temin edilebilmektedir. Boya ve kimyasalların bir kısmı yurt dışından ithal edilse de tamamının yurt içi temsilcilikleri bulunmaktadır.

2.7 Pazar ve Satış Analizi

TRB1 bölgesinin en gelişmiş ili Malatya’dır. Malatya’nın ekonomisinin temeli büyük oranda kayısı üretimine dayanmaktadır. Malatya özel sektör yatırımları ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde

üretim merkezi konumundadır. Mevcut durumda Malatya, farklı cinslerde pamuk işleyebilme, farklı türlerde iplik üretebilme, penye, branda, tente, döşemelik, indigo (kot) gibi farklı cins kumaş yapabilme kapasitesine sahiptir.

Tekstil sektörü, KOBİ ve büyük ölçekli işletmelerle birlikte Malatya'da bir ağ oluşturmuş olup bu ağ gün geçtikçe gelişmeye ve genişlemeye devam etmektedir. Malatya'da iplik, örme, dokuma, boya, apre ve konfeksiyon dallarında birçok firma faaliyet göstermektedir. Tekstil ve konfeksiyon sektörleri ülkemizde olduğu gibi Malatya'da da istihdam sağlamada lokomotif konumdadır. Malatya'nın kayıtlı istihdam sayısının yarısı tekstil sektöründedir. Tekstil alanında birçok fabrika olmasıyla beraber ünü ülke sınırlarını aşmış önemli tekstil işletmeleri de Malatya'da faaliyet göstermektedir.

Malatya'da kurulacak Entegre Kumaş Üretim Tesisinde üretilen örme kumaşların Malatya başta olmak üzere İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya gibi büyükşehirler ve Türkiye genelinde satılması hedeflenmektedir. İşletmenin ilk yıllarında ürün satışları doğrudan satış temsilcileri aracılığıyla yapılacaktır. Ayrıca öncelikli olarak Avrupa ülkelerine ihracat yapılması hedeflenmektedir.

Birim satış fiyatları, elyaf karışım oranları, ham madde maliyeti, genel giderler, personel giderleri, vd. girdi maliyetlerine göre değişmektedir. Yapılan piyasa araştırması sonucuna göre bitmiş boyalı örme kumaşın kg satış fiyatının ortalama 40 TL seviyesinde olacağı anlaşılmaktadır.

3. TEKNİK ANALİZ

3.1 Kuruluş Yeri Seçimi

Malatya'da yapım aşamasındakilerle birlikte toplam 6 adet Organize Sanayi Bölgesi (OSB) bulunmaktadır. Malatya Merkez'de 2 adet OSB faaliyetini devam ettirmektedir. Malatya I. OSB 300 hektar arazide 164 sanayi parseli üzerine kurulmuş altyapı ve sosyal tesisleri tamamlanmıştır. Malatya I. OSB'de faaliyet gösteren firmaların sektörel dağılımları incelendiğinde %28 ile gıda sektörü ilk sırada yer alırken, %24 ile tekstil sektörü ikinci sırada yer almaktadır.

II. OSB 500 hektar arazide 160 parsel üzerine kurulmuş olup parsellerin tamamı tahsis edilmiştir. Malatya II. OSB ise faaliyet gösteren firmaların sektörel dağılımları incelendiğinde %45 ile gıda sektörü ilk sırada yer alırken, %21 ile tekstil sektörü ikinci sırada yer almaktadır. Buradan hareket ile şehrin imalat sanayiinde gıda ve tekstil sanayinin önemli paylara sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca, Malatya I. ve II. OSB'de tahsis edilecek parsel kalmaması ve çok sayıda müteşebbisin yatırım için yer talep etmesi nedeniyle 1.300 hektarlık alanın I. OSB'ye eklenmesi sağlanarak Malatya'nın 20–30 yıllık sanayi parsel ihtiyacı karşılanmış olacaktır.

Darende'de ilçesinde 30 işletme kapasiteli olarak altyapısı oluşturulan OSB'de 9 firmaya arsa tahsisi yapılmış, 6 firma inşaatı başlamıştır. Yazıhan Tarıma Dayalı Besi OSB ve Yazıhan Tarıma Dayalı Sera OSB kurulum için gerekli izin süreçleri yürütülmekte ve altyapı çalışmaları devam etmektedir. Akçadağ ilçesinde Mermercilik İhtisas OSB olarak planlanan alanın ise karma OSB olarak dönüştürülmesi süreci devam etmektedir.

Malatya 1. OSB ve 2. OSB'nin sahip olduğu altyapı ve teşvik imkanları düşünüldüğünde planlanan entegre tekstil tesisinin buralarda kurulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Şehrin sanayisinde tekstil etkin bir sektör olup gerekli hammadde tedariki, makine bakım-tamirat, işgücü temini gibi konularda gerekli mal/hizmet tedarik altyapısı ve beşeri kaynaklarının olduğu değerlendirilmektedir.

3.2 Üretim Teknolojisi

Kurulması planlanan entegre kumaş tesisinde iş akış süreci basit bir biçimde; pamuk, ring iplik, örme ve boya şeklinde ilerlemektedir. Burada önemli nokta; entegre bir tesis olacağından tesiste ham madde olan pamuğun çırçır şeklinde değil de balyalanmış bir biçimde hazır bulunmasıdır. Balyalanmış pamuk harman hallaç makinelerine sevk edilerek bu bölümde, açılır, karıştırılır ve yabancı maddeler kısmen uzaklaştırılarak tараға besleme yapılır. Tarak makinesine ile harman-hallaç makinesinde açılarak elyaf topakları haline getirilen elyaf kütlerinin, tek lif haline gelinceye kadar açılması, pamuk

vatkasında bulunan yabancı maddelerin ve tozların uzaklaştırılması, kısa elyafın temizlenmesi gibi işlemler yapılır. Cer makinesi, penye hazırlık makinesi ve fitil makineleri yardımları ile de ring makinelerinde çalışırken kopmayacak şekilde büküm yapılması sağlanarak, ring iplik makinesine sevk edilmesi sağlanır. İplikler örme makinesine girerek ham örme kumaş haline gelir. Ham şekliyle boya yapılmadan, kumaşlar müşteri isteklerine göre kalite kontrolleri yapılarak da gönderilebilir.

Boyalı kumaş üretilmesi durumunda, öncelikle ham örme kumaş hidrofilleştirme-ağartma işlemine tabi tutulur daha sonra çektirme ve boyama işlemi uygulanır. Kumaş boyama işleminden sonra ise terbiye bölümüne sevk edilir. Bu bölümde ağartma, renk gibi işlemler yapıldıktan sonra en son apre aşamasına gelerek ütülenmiş ve kalite kontrolü yapılmış şekilde terbiye görmüş örme kumaş elde edilir.

Bu bilgilerden hareket ile ihtiyaç duyulan makinelerin bir kısmı için özellik ve markalar şu şekilde verilebilir:

- Rieter (İsviçre menşeli) - Çift Hat Harman-Hallaç Grubu: Elyafın zedelenmeden açılmasını, temizlenmesini ve karıştırılmasını sağlar.
- Rieter - Tarak Makinesi: Elyaf topakları haline getirilen elyaf kütlerinin, tek lif haline gelinceye kadar açılması, kısa elyafların temizlenmesi gibi işlemlerin yapılmasını sağlamaktadır.
- Rieter - Cer Makinesi: Tarak makinasından alınan şerit biçiminde bulunan elyafların kalınlığı şerit boyunca aynı olmadığında bu şeritlerin daha fazla şeritle birleştirilmesi, katlanmasını sağlamaktadır.
- Rieter - Omega Lap Penye Hazırlık Makinesi
- Rieter - Penye Makinesi: Elyafın zedelenmeden kontrollü bir şekilde işlenmesini sağlar.
- Rieter - Ring Makinesi
- Murata (Japonya menşeli) Bobin Makinesi: Bobin haline geçilirken iplik, üzerindeki hatalı kısımlardan temizlenir.
- Yuvarlak Örme Makinası
- Boya Kazanı

Makine parkı detaylı olarak tam liste halinde "4. Finansal Analiz" bölümünde verilmiştir.

3.3 İnsan Kaynakları

TÜİK 2019 yılı verilerine göre Malatya'nın nüfusunun 797 bin 36'dan 800 bin 165'e çıktığı görülmüştür. Toplam nüfus açısından Malatya ili 81 il içerisinde 28. sırada yer almaktadır. Nüfus artış hızı ise binde 3,9'dur. Nüfus artış hızına göre Malatya 81 il arasında 43. sıradadır. 15-64 yaş grubundaki çalışma çağındaki nüfus 2019 yılında bir önceki yıla göre %1,4 artmıştır. Çalışma çağındaki (15-64 yaş) nüfusun oranı %67,8, çocuk yaş grubu olarak tanımlanan 0-14 yaş grubundaki nüfusun oranı %23,4 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun oranı %8,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8. Malatya Nüfusunun Eğitim Kademelerine Göre Dağılımı (6 yaş üstü)

Yıllar	Genel Toplam	Okuma Yazma Bilme-yen	Okul Bitir-meyen	İlkokul Mezunu	İlköğ-retim Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu	Yüksek Lisans Mezunu	Doktora Mezunu	Bilin-meyen
2015	696.770	45.914	80.867	176.149	82.935	81.542	136.426	82.817	4.517	1.492	4.111
2016	705.155	43.388	75.341	175.320	73.523	92.865	146.620	88.346	4.735	1.492	3.525
2017	711.477	41.284	73.958	172.934	75.155	97.248	146.827	90.435	7.283	1.728	4.625
2018	722.203	39.383	73.270	165.565	77.068	99.916	156.702	95.634	8.145	1.738	4.782
2019	725.983	37.146	73.866	159.481	51.825	129.259	159.302	99.758	8.873	1.761	4.712

Kaynak: TÜİK

Malatya İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün "2019 Yılı İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Faaliyet Raporu"na göre 2019 yılında İŞKUR'a kayıtlı iş arayan sayısı 46.193, kayıtlı işgücü sayısı ise 76.837 kişidir. İş arayanların 23.310'u erkek, 22.883'ü kadındır. Bu bilgilerden hareketle ilde kurulacak tesise çalışan bulma sorunu olmayacağı değerlendirilmektedir. Ancak ilde yapılan görüşmeler neticesinde yetişmiş kalifiye personel bulma zorluğu sorununun olduğu anlaşılmıştır. Entegre bir tesis kurulurken bu hususa dikkat edilmelidir.

Yapılan araştırmalar ve incelemeler ışığında; 30 ton/gün kapasite ile çalışacak entegre bir kumaş tesisinde boyahane bölümünde 200 kişi, örme bölümünde 90 kişi ve ring iplik bölümünde 180 kişi olmak üzere toplam 470 işçi istihdam edileceği öngörülmektedir.

Üretim, Muhasebe, Satış, İK, Ring, Örme, Boya birimlerinin ayrı ayrı müdürlerinin olacağı ve bunlara bağlı 3-5 kişilik ekiplerin olacağı varsayılmaktadır. Ayrıca imalatla direk çalışmayan temizlik, güvenlik, mutfak ve diğer işlerde çalışan 30 kadar da işçi olacağı öngörülmektedir. Aşağıdaki tabloda detaylı çalışan listesi ve aylık brüt maaş maliyetlerine yer verilmiştir.

Tablo 9. Personel Dağılımı

Unvanı	Adet	Aylık Brüt Maaş (TL)	Aylık Brüt Maaş (USD*)
Genel Müdür ve yardımcısı	2	15.000	2.136
Üretim, Muhasebe, Satış, İK, Ring, Örme, Boya Müdürleri	7	10.000	1.424
Planlama ve kalite Kontrol Ekibi	5	8.000	1.139
Destek ve İdari İşler Ekibi	5	6.000	854
Muhasebe ve Finans Ekibi	3	6.000	854
Satış ve Pazarlama Ekibi	3	8.000	1.139
İnsan Kaynakları Ekibi	5	6.000	854
Teknik Ekip	3	8.000	1.139
Laboratuvar Ekibi	5	6.000	854
Dış Ticaret Ekibi	3	8.000	1.139
Ring iplik Bölümü	180	3.500	498
Örme kumaş Bölümü	90	3.500	498
Boyahane Bölümü	200	3.500	498
Diğer – Temizlik – Mutfak - Güvenlik	30	3.500	498
Toplam çalışan sayısı	541		

*15 Şubat 2021 tarihli USD kuruna göre.

Tekstil sektöründe maliyet unsurlarından önemli biri de işçilik maliyetleridir. Sektörde öne çıkan AB ülkelerin, Eurostat verilerine göre 2020 yılı başı itibariyle asgari ücretler Almanya'da 1.584 Euro, İspanya'da 1.050 Euro, Fransa'da 1.539 Euro, ülkemizde ise 440 Euro'dur. Bu da ülkemizin bu anlamda AB ülkelerine göre işçilik maliyetleri açısından rekabetçi konumda olduğuna işaret etmektedir.

4. FİNANSAL ANALİZ

4.1 Sabit Yatırım Tutarı

Günlük 30 ton işleme kapasiteli bir entegre örme kumaş tesisinin kurulması için açık ve kapalı alanlar dahil olmak üzere 40.000 m² araziye ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir. 40.000 m² arazinin yaklaşık 10.000 m²'si açık alan iken, 30.000 m² si kapalı alandan oluşacaktır. Kapalı alanın ise; 18.000 m²'si ring iplik için, yaklaşık 7000 m²'si örme bölümü için, yaklaşık 5.000 m²'si ise boyahane bölümü için ayrılacaktır.

40.000 m² alan üzerine kurulacağı varsayılan tesis için yapılan araştırmalar neticesinde OSB'de 50 TL/m² altyapı bedeli ile arazi tahsis edilebileceği tespit edilmiştir. Buradan arazi maliyetinin 40.000 m² için 2.000.000 TL olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 10 Mart 2020 tarihinde belirlenen inşaat birim fiyat cetveli esas alınmış olup II. Sınıf C grubu yapılar ve sanayi yapıları için m² başına inşaat maliyeti 820 TL olarak belirlenmiştir. Toplam inşaat harcamasının 820 TL/m²*30.000 m² = 24.600.000 TL olacağı varsayılmaktadır. Makine teçhizat listesi için baz alınan fiyatlar piyasa araştırması yapılarak hesaplanmış olup detaylı makine listesi ve maliyetleri aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. Buna göre toplam makine yatırımı 39.415.000 Euro, bunun TL karşılığı ise 335.000.000 TL olarak hesaplanmıştır. Etüt ve Proje Giderleri ile Sigorta Montaj ve Gümrükleme giderlerinin her biri 1.000.000 TL olarak varsayılmıştır. Beklenmeyen giderler için de 3.000.000 TL

bütçe ayrılmıştır. Buna göre toplam sabit yatırım tutarının 366.600.000 TL (52.500.000 USD) olacağı öngörülmektedir.

Tablo 10. Yatırım Maliyeti Dağılımı

Yatırım Kalemi	Tutar (TL)	Tutar (EUR*)
Arazi-Arsa giderleri	2.000.000	234.346
Bina-İnşaat giderleri	24.600.000	2.882.452
Makine ve Teçhizat giderleri	335.000.000	39.252.906
Etüt ve Proje giderleri	1.000.000	117.173
Sigorta Montaj ve Gümrükleme giderleri	1.000.000	117.173
Beklenmeyen Giderler	3.000.000	351.519
Toplam Yatırım Maliyeti	366.600.000	42.955.568

*15 Şubat 2021 tarihli EUR kuruna göre.

Tablo 11. Makine Parkı

RİNG İPLİK İMALAT BÖLÜMÜ			
Makine	Adet	Birim Fiyat (Euro)	Tutar (Euro)
Hallaç Grubu	3	550.000	1.650.000
Tarak Makinesi	30	200.000	6.000.000
Penye Hazırlık Makinesi	2	250.000	500.000
Penye Makinesi-Servolap	9	250.000	2.250.000
1.Pasaj Cer Makinesi	11	60.000	660.000
2.Pasaj Cer Makinesi	12	75.000	900.000
Fitil Makinesi	6	200.000	1.200.000
Ring Makinesi	22	500.000	11.000.000
Spiderweb-İsm	22	60.000	1.320.000
Bobin Makinesi	22	200.000	4.400.000
Vater Masurası	1	120.000	120.000
Fitil Makarası	1	60.000	60.000
TOPLAM			30.060.000
ÖRME BÖLÜMÜ			
Makine	Adet	Birim Fiyat (Euro)	Tutar (Euro)
Yuvarlak Örme Makinesi	75	50.000	3.750.000
TOPLAM			3.750.000

BOYA BÖLÜMÜ

Makine	Adet	Birim Fiyat (Euro)	Tutar (Euro)
Açma Makinesi	6	20.000	120.000
Boyama Kazanları (Tüm kazanlar için tutar)	24		1.000.000
Boyama Kazanı-1 Ton	2		
Boyama Kazanı-750 Kg	4		
Boyama Kazanı-500 Kg	8		
Boyama Kazanı-250 Kg	2		
Boyama Kazanı-100 Kg	2		
Boyama Kazanı-50 Kg	6		
Tüp Kesme Makinesi	2	70.000	140.000
Balon Sıkma Makinesi	2	40.000	80.000
Ram Makinesi	3	600.000	1.800.000
Kurutma Makinesi	1	450.000	450.000
Tüp Sanfor	2	70.000	140.000
Açık En Sanfor	3	200.000	600.000
Fırça, Traş, Şardon Makineleri	1	500.000	500.000

Kalite Kontrol Masası	4	20.000	80.000
Su Yumuşatma	1	35.000	35.000
Buhar Kazanı	1	300.000	300.000
Kompresör	1	60.000	60.000
Boya Mutfak	1	300.000	300.000
Toplam			5.605.000
MAKİNE-EKİPMAN YATIRIMLARI TOPLAMI (Ring +Örme +Boya)			39.415.000

Makine hattının yerli tedarikçilerden temini, Avrupa'dan veya uzak doğudan ithal edilmesine göre maliyet büyük değişiklikler gösterebilmektedir. Bu anlamda hesaplanan maliyette tercih edilen makine ve ekipmanların menşei ve marka durumuna göre %20-30'luk sapma olabileceği dikkate alınmalıdır.

4.2 Yatırımın Geri Dönüş Süresi

Kahramanmaraş ve Malatya ilinde tekstil sektöründe faaliyet gösteren firmalar ile yapılan görüşmelerde elde edilen bilgilere göre 30 ton/gün teknik kapasiteli entegre örme kumaş üretim tesisinin yatırımının geri dönüş süresinin ortalama 8 – 9 yıl olacağı değerlendirilmektedir.

5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ

Gelişen sanayiyle birlikte çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması için atık ve çöp yönetimi elzem hale gelmiştir. Çevresel sorunların minimum seviyeye indirilmesi sağlayarak gelecek nesiller için temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakılması adına atık su ve çöplerin deşarj edilmesi konularına önem verilmelidir. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) sanayi kaynaklı olan çevresel sorunların azaltılması için arıtma altyapıları barındıran alanlardır. Yatırımın gerçekleştirilmesi planlanan Malatya OSB'de; fiziksel ve kimyasal arıtma, çamur susuzlaştırma ve biyolojik arıtma üniteleri mevcuttur. Söz konusu entegre tesiste ön arıtmanın yapılarak atık suyun deşarj edilmesi gereklidir. ÇED yönetmeliğine göre Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi altında Yıllık kapasitesi 3.000 ton ve üzeri olan kasar (Haşıl sökme, ağartma, merserizasyon, kostikleme ve benzeri.) veya yıllık kapasitesi 3.000 ton ve üzeri olan boyama birimlerini içeren iplik, kumaş veya halı fabrikalar yer almaktadır. Kurulacak tesisin yıllık teknik kapasitesi 3.000 tonun üzerinde olacağından ÇED belgesi alınması zorunludur.

Söz konusu proje kapsamında çalıştırılacak personelin, proje alanına yakın yerleşim birimlerinden (mümkün ise) temin edilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, üretim faaliyetleri sırasında işçilerin gıda ve giyim giderleri, ekipmanların bakım, onarım ve yedek parça giderleri, yakıt giderleri, genel ve beklenmeyen giderler, il ekonomisini çarpan etki olarak canlandıracaktır. İşletme aşamasındaki faaliyetlerin sosyo-ekonomik çevre üzerinde birtakım olumlu etkileri olacaktır. Söz konusu yatırımın önemli ölçüde il istihdamına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Yapılacak yatırım ile milli gelire katkı sağlanacaktır. TÜİK verilerine göre Malatya ili ortalama hane halkı büyüklüğü 3,61'dir. 1000 kişinin iş bulması (1.000x3,61) 3.610 kişi geçimine katkı sağlayacak ve göç hızını azaltacaktır.

Planlanan tesiste personele verilecek mesleki ve kişisel gelişim eğitimleri ile hem bireye, hem bölge halkına, hem de ailelere ve topluma pozitif yönde katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Malatya'da tekstil sektörü KOBİ'leri ve büyük işletmeleri içersine alan bir ağ oluşturmuştur ve bu ağ sürekli gelişim ve büyüme göstermeye devam etmektedir. Malatya ilinde iplik, elyaf, dokuma, boyama, terbiye ve konfeksiyon dallarında faaliyet gösteren bir çok işletme bulunmaktadır. Türkiye'nin lokomotif sektörü olan tekstil ve hazır giyim sektörü Malatya ili için de lokomotif bir sektördür. İlde kayıtlı çalışanların hemen hemen yarısı tekstil ve hazır giyim sektörlerinde çalışmaktadır. Küçük işletmelerinin faaliyetlerini sürdürmesinin yanı sıra uluslararası tanınırlığı olan çok sayıda marka da Malatya'da üretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Tekstil sektöründe yığınlaşmaların olması ve bölgesel teşvikler, bu yatırımı cazip kılan özellikler olarak öne çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

EUROSTAT, <https://ec.europa.eu/eurostat>

Hazır giyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu, T.C. Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı, 2019

KOSGEB, <https://www.kosgeb.gov.tr/>

Malatya Ticaret ve Sanayi Odası 2019-2022 Stratejik Planı

Trademap (2020) , www.trademap.org

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), <http://tuik.gov.tr/>

Türkiye İş Kurumu, <https://www.iskur.gov.tr/>

Ek-1: Fizibilite Çalışması için Gerekli Olabilecek Analizler

Yatırımcı tarafından hazırlanacak detaylı fizibilitede, aşağıda yer alan analizlerin asgari düzeyde yapılması ve makine-teçhizat listesinin hazırlanması önerilmektedir.

- **Ekonomik Kapasite Kullanım Oranı (KKO)**

Sektörün mevcut durumu ile önümüzdeki dönem için sektörde beklenen gelişmeler, firmanın rekabet gücü, sektördeki deneyimi, faaliyete geçtikten sonra hedeflediği üretim-satış rakamları dikkate alınarak hesaplanan ekonomik kapasite kullanım oranları tahmini tesis işletmeye geçtikten sonraki beş yıl için yapılabilir.

Ekonomik KKO= Öngörülen Yıllık Üretim Miktarı /Teknik Kapasite

- **Üretim Akım Şeması**

Fizibilite konusu ürünün bir birim üretilmesi için gereken hammadde, yardımcı madde miktarları ile üretimle ilgili diğer prosesleri içeren akım şeması hazırlanacaktır.

- **İş Akış Şeması**

Fizibilite kapsamında kurulacak tesisin birimlerinde gerçekleştirilecek faaliyetleri tanımlayan iş akış şeması hazırlanabilir.

- **Toplam Yatırım Tutarı**

Yatırım tutarını oluşturan harcama kalemleri yıllara sari olarak tablo formatında hazırlanabilir.

- **Tesis İşletme Gelir-Gider Hesabı**

Tesis işletmeye geçtikten sonra tam kapasitede oluşturması öngörülen yıllık gelir gider hesabına yönelik tablolar hazırlanabilir.

- **İşletme Sermayesi**

İşletmelerin günlük işletme faaliyetlerini yürütebilmeleri bakımından gerekli olan nakit ve benzeri varlıklar ile bir yıl içinde nakde dönüşebilecek varlıklara dair tahmini tutarlar tablo formunda gösterilebilir.

- **Finansman Kaynakları**

Yatırım için gerekli olan finansal kaynaklar; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakların toplamından oluşmaktadır. Söz konusu finansal kaynaklara ilişkin koşullar ve maliyetler belirtilebilir.

- **Yatırımın Kârlılığı**

Yatırımı değerlendirmede en önemli yöntemlerden olan yatırımın kârlılığının ölçümü aşağıdaki formül ile gerçekleştirilebilir.

Yatırımın Kârlılığı= Net Kâr / Toplam Yatırım Tutarı

- Nakit Akım Tablosu

Yıllar itibariyle yatırımda oluşması öngörülen nakit akışını gözlemek amacıyla tablo hazırlanabilir.

- Geri Ödeme Dönemi Yöntemi

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi kullanılarak hangi dönem yatırımın amorti edildiği hesaplanabilir.

- Net Bugünkü Değer Analizi

Projenin uygulanabilir olması için, yıllar itibariyle nakit akışlarının belirli bir indirgeme oranı ile bugünkü değerinin bulunarak, bulunan tutardan yatırım giderinin çıkarılmasıyla oluşan rakamın sıfıra eşit veya büyük olması gerekmektedir. Analiz yapılırken kullanılacak formül aşağıda yer almaktadır.

$$NBD = \sum_{t=0}^{\infty} \frac{NA_t}{(1-k)^t}$$

NA_t : t. Dönemdeki Nakit Akışı

k: Faiz Oranı

n: Yatırımın Kapsadığı Dönem Sayısı

- Cari Oran

Cari Oran, yatırımın kısa vadeli borç ödeyebilme gücünü ölçer. Cari oranın 1,5-2 civarında olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Likidite Oranı, yatırımın bir yıl içinde stoklarını satamaması durumunda bir yıl içinde nakde dönüşebilecek diğer varlıklarıyla kısa vadeli borçlarını karşılayabilme gücünü gösterir. Likidite Oranının 1 olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{(\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar})}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Söz konusu iki oran, yukarıdaki formüller kullanılmak suretiyle bu bölümde hesaplanabilir.

- Başabaş Noktası

Başabaş noktası, bir firmanın hiçbir kar elde etmeden, zararlarını karşılayabildiği noktayı/seviyeyi belirtir. Diğer bir açıdan ise bir firmanın, giderlerini karşılayabildiği nokta da denilebilir. Başabaş noktası birim fiyat, birim değişken gider ve sabit giderler ile hesaplanır. Ayrıca sadece sabit giderler ve katkı payı ile de hesaplanabilir.

$$\text{Başabaş Noktası} = \frac{\text{Sabit Giderler}}{(\text{Birim Fiyat} - \text{Birim Değişken Gider})}$$

Ek-2: Yerli/İthal Makine-Teçhizat Listesi

İthal Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	F.O.B. Birim Fiyatı (\$)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyet (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı

Yerli Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyeti (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı

Niyazi Mahallesi Buhara Caddesi No:195 Kat:1 (Malatya TSO Hizmet Binası 1. Kat) Battalgazi / MALATYA

Tel.: 444 53 52 / +90 422 212 87 98 - 99 - Faks: +90 422 212 87 97

E-Posta: info@fka.gov.tr | www.fka.gov.tr

ISBN

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz